

Kis helytörténet

A *Józsefváros*, melyet korábban *Pacsirtamező*nek, majd *Alsó külvárosnak* hívtak, 1777-ben, II. József után kapta a nevét. A XIX. század elején fejlődésnek indult városrészben többségében földszintes vagy egyemeletes házak épültek.

Vigand 1909-ben kiadott útikönyve szerint területe 332 hektár, 145 000 lakosa, 105 utcája és 10 tere van. Határai: Múzeum körút, Rákóczi út, Köztemető út, Orczy út (Mező Imre út), Üllői út.

A századforduló *Józsefvárosának* a plébániatemplom és a közelében lévő előljáróság (ma VIII. kerület Polgármesteri Hivatala) környéke volt a központja. A későbarokk stílusú, kéttornyú plébániatemplom 1797 és 1798 között Kallherr József (1730-1807) tervei szerint épült, homlokzatát 1804-ben Kasselik Fidél (1795-1884) készítette. A XIX. század hatvanas éveiben Hild József tatarozta és újraboltozta, főoltárát is ő készítette.

A Baross utcai villamos az egyik legelső villamosjárata volt Pestnek. A kép bal oldalán álló sarokházban működött a *Commerce kávéház*, a másik sarkon a *Bodó kávéház*. 1894-ben gazdag berendezéssel és külön biliárdteremmel nyílt meg. A húszas évek végén hozzátartolták a házban lévő *Úri vendéglőt* is.

Divald Károly

Divald Károly Bártfáról, Eperjesről és a Tátráról készített felvételeivel alapozta meg hírnevét, majd 1880 körül a Kisfaludy utcában rendezte be pesti műtermét. A szabadban való fényképezés hazai kezdeményezője volt, később 9 kötetes *Budapest építményei* (1883-1896) c. munkájának fénynyomatai alapján pedig a főváros fényképezésének egyik úttörőjeként tarthatjuk számon.

(Kollin Ferenc: *Budapesti üdvözlét*)

Divald Károly üdvözlőlapja 1880 körül

Bodó

Az üzletet 1894-ben nyitotta Bodó Adolf a 32-esek tere sarkán, s a korabeli sajtó részint fanyalogva, részint lelkesen ünnepelte a csupa arany, csupa freskó, csupa ciráda, csupa stukkó kávéházat. Az egyik szárnyban a négy biliárdasztal mellett is bőségesen maradt hely a kártyázni, vagy csak beszélgetni vágyóknak, a másik szárny végében óriási falitükör duplázta a csillogást. Bodó üzletét a harmincas években fia, a későbbi ipartestületi elöljáró vette át. „A katonatisztek kávéasai” –ként emlegették őket, mert az üzlet törzsközönségét a közeli Mária-Terézia laktanya és a Ludoviceum tisztjei adták. Az ifjabb Bodó idején a csillogás megfakult, a vendéggör is sokat szelídült: Móricz Zsigmond már a „szegény keresztények előkelő kávéházának” aposztrofálja. A századforduló éjszakai vendégeiről Krúdy ezt jegyzi föl: „A sarki kávéháznál, a >kertben<, fehérnadrágos gavallérok és lovagok ittak üvegből bort, és ocsmány hangon tárgyalták a józsefvárosi nők vonzalmának részleteit, amelyeknek színhelye a délutáni legénylakásuk volt; Rigó Jancsi pályájától megkerült cigányprímás, ez a kiviaszkolt bajszú körüti trubadur vonta Budapest szentimentális dalait, és az urak buzgón ittak bort, pomádé és arcfesték ízű pezsgőt, hatalmaskodtak kucséberrel, virágárusnővel, bérkocsissal, és a nők frufruval, huncutkával, frissen vasalt alsószoknyában elképedve és elandalodva hallgatták ama históriákat, amelyeket az osztrák főhadnagyok elmondani tudtak mulattatásukra. A főpincér és a kávé nyájas mosollyal járt az úrrá tett vendégek között, és némi hasznot igyekeztek szerezni e nagyvilágias gavallérokon, akik sehogy sem kedvelték a fizetés percét. (...) a pezsgőző és égett mandulát rágcsáló józsefvárosi hölgyek... miatt rendszerint véres verekedés szokott lenni éjjeltájban, miután ezeknek a kávéházi hölgyeknek régi szokásuk ugratni a férfiakat, pezsgős pohárral idegen asztalhoz inteni, felhevülni és hevíteni jámbor idegeneket, akik végül is kénytelenek elhinni, hogy nem erényes polgárasszonyok és polgárleányok kihívó tekintetének az áldozatai, hanem kalandszomjas nagyvilági hölgyek kiválasztottjai... amíg a verekedőket szétválasztják, a zenekar (Babári személyes vezetése alatt) elfárad, a becsípett apák szedelőzködnek, mamák fehérharisnyás lábaikban érezni kezdik a tegnapi nagymosást, a kisasszonyok felsóhajtanak, mintha egy tündérvilágtól búcsúznának, midőn jóéjszakát mond nekik az ajtó mellett ácsorgó kucséber... még egy utolsó csata a konflissal, aki a Baross utca végére igyekvő társaságot csaknem felborítja...”

(Krúdy Gyula: Asszonyságok díja, Bp., 1958. 63. és 161-162. old.)

a Bodó kávéház 1910 körül

Korányi és Fröhlich

„A Budapesten megjelenő országos asztalosipari kongresszus tagjait magyar vendégszeretettel fővárosunkban üdvözölve, megragadjuk az alkalmat, hogy az asztalosmester kollégákat modern felszerelésű gyártelepünk megtekintésére ezennel meghívjuk.

Cégünk főnöke, Korányi Béla úr több mint 35 éve dolgozik és fáradozik a redőnygyáripar minél modernebbé fejlesztésén – közel 25 éve mint önálló gyáriparos, ennek eredménye az, hogy a >KORÁNYI-REDŐNY< közfoglalomá lett. Cégfőnökünk jelszava mindig az marad: vevőinket a létező legjobb anyagból igen jutányos áron kiszolgálni.

Tisztelettel, Korányi és Fröhlich acélredőny, faredőny, vászonredőny napellenző-szerkezetek és lakatosárugyár.

Budapest, VIII., Kisfaludy u. 5 c., Telefon: József 323-76”

(Asztalosmesterek Lapja hírdetése, 1927 április 30.)

KORÁNYI ÉS FRÖHLICH
REDŐNYGYÁRA
BUDAPEST VIII. KISFALUDY U. 5
TELEFON: JOZSEF 323-76